

17. Rzeczowe aktywa trwałe oraz środki trwałe w budowie

w tysiącach złotych	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009 (dane przekształcone)
Grunty	398.030	395.869
Budynki i budowle	2.851.534	1.931.190
Urządzenia techniczne i maszyny	2.535.512	771.728
Środki transportu i pozostałe	388.722	339.842
Razem rzeczowe aktywa trwałe	6.173.798	3.438.629
Środki trwałe w budowie	4.197.422	6.086.780
Zaliczki na środki trwałe w budowie	16.262	153.536
Razem środki trwałe w budowie	4.213.684	6.240.316
Razem	10.387.482	9.678.945

Wartość aktywowanych kosztów finansowania w środkach trwałych w budowie oraz zaliczkach na środki trwałe w budowie na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 155.474 tysięcy złotych (31 grudnia 2009 roku: 191.703 tysięcy złotych)

Zmiany w rzeczowych aktywach trwałych oraz zaliczkach na środki trwałe w budowie

w tysiącach złotych	Środki trwałe w budowie							Razem
	Grunty	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu i pozostałe	- aktywa z tytułu poszukiwań i oceny zasobów mineralnych ⁽¹⁾	Zaliczki na środki trwałe w budowie		
Wartość księgową brutto 1 stycznia 2009 (dane przekształcone)	400.485	2.181.906	1.305.173	505.837	2.788.049	94.710	1.200.713	8.382.163
Zwiększenia	7.326	357.255	257.014	169.541	3.443.277	(3.511)	(1.047.177)	3.187.236
- zakup	-	34	1.887	51.332	2.642.403	22.543	258.581	2.954.237
- z rozliczenia z inwestycji	5.653	258.896	202.916	106.828	(589.781)	(26.054)	-	(15.488)
- zmiana struktury Grupy Kapitałowej	1.605	79.887	48.797	184	105	-	-	130.578
- transfer	42	2.340	3.689	7.947	(6.463)	-	-	7.555
- przeklasyfikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	-	(167)	(20.729)	-	-	-	(20.896)
- przeklasyfikowane z aktywów przeznaczonych do sprzedaży	26	-	-	-	-	-	-	26
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	(157)	(3.354)	69.827	-	7	66.323
- z rozliczenia zaliczek	-	-	-	-	1.272.779	-	(1.272.779)	-
- koszty finansowania zewnętrznego	-	-	-	-	38.943	-	(32.986)	5.957

- aktywa z tytułu likwidacji Morskich Kopalni Ropy	-	15.853	-	-	15.178	-	-	31.031
- pozostałe	-	245	49	27.333	286	-	-	27.913
Zmniejszenia	(1.118)	(19.396)	(14.051)	(13.512)	(70.965)	(20.360)	-	(119.042)
- sprzedaż	(675)	(5.140)	(6.859)	(8.556)	(48.575)	-	-	(69.805)
- likwidacja	-	(1.717)	(4.680)	(4.198)	(303)	-	-	(10.898)
- zmiana struktury Grupy Kapitałowej	(443)	(12.539)	(2.512)	(595)	(710)	-	-	(16.799)
- pozostałe	-	-	-	(163)	(21.377)	(20.360)	-	(21.540)
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)	406.693	2.519.765	1.548.136	661.866	6.160.361	70.839	153.536	11.450.357
Wartość księgowa brutto 1 stycznia 2010	406.693	2.519.765	1.548.136	661.866	6.160.361	70.839	153.536	11.450.357
Zwiększenia	3.787	1.060.148	1.896.719	146.096	(1.822.732)	31.860	(137.194)	1.146.824
- zakup	-	-	6.094	31.422	929.016	31.860	57.075	1.023.607
- z rozliczenia z inwestycji	4.246	1.061.710	1.901.476	111.402	(3.091.898)	-	-	(13.064)
- transfer	(16)	(1.481)	59	405	-	-	-	(1.033)
- przeklasyfikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	(443)	(8.987)	(11.164)	(529)	-	-	-	(21.123)
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	116	2.943	23.603	-	-	26.662
- z rozliczenia zaliczek	-	-	-	-	194.269	-	(189.901)	4.368
- koszty finansowania zewnętrznego	-	-	-	-	116.210	-	(4.368)	111.842
- aktywa z tytułu likwidacji Morskich Kopalni Ropy	-	8.906	-	-	6.066	-	-	14.972
- pozostałe	-	-	138	453	2	-	-	593
Zmniejszenia	(660)	(5.727)	(16.894)	(14.240)	(3.592)	(188)	(80)	(41.193)
- sprzedaż	(628)	(2.814)	(6.006)	(10.078)	(708)	-	-	(20.234)
- likwidacja	(28)	(2.875)	(10.882)	(4.162)	(614)	-	-	(18.561)
- pozostałe	(4)	(38)	(6)	-	(2.270)	(188)	(80)	(2.398)
Wartość księgowa brutto 31 grudnia 2010	409.820	3.574.186	3.427.961	793.722	4.334.037	102.511	16.262	12.555.988
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2009 (dane przekształcone)	8.743	471.674	683.198	262.210	-	-	-	1.425.825
Zwiększenia	1.572	114.456	97.882	69.485	-	-	-	283.395
- amortyzacja	1.546	112.879	94.489	63.864	-	-	-	272.778
- transfer	-	1.577	3.657	4.326	-	-	-	9.560
- przeklasyfikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	-	(158)	(9.445)	-	-	-	(9.603)
- przeklasyfikowane z aktywów przeznaczonych do sprzedaży	26	-	-	-	-	-	-	26
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	(108)	(2.200)	-	-	-	(2.308)
- pozostałe	-	-	2	12.940	-	-	-	12.942
Zmniejszenia	(6)	(4.440)	(9.652)	(10.083)	-	-	-	(24.181)
- sprzedaż	(4)	(2.516)	(5.090)	(6.492)	-	-	-	(14.102)

- likwidacja	-	(705)	(4.131)	(3.448)	-	-	-	(8.284)
- zmiana struktury Grupy Kapitałowej	(2)	(1.219)	(429)	(97)	-	-	-	(1.747)
- pozostałe	-	-	(2)	(46)	-	-	-	(48)
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)	10.309	581.690	771.428	321.612	-	-	-	1.685.039
Skumulowane umorzenie 1 stycznia 2010	10.309	581.690	771.428	321.612	-	-	-	1.685.039
Zwiększenia	1.339	138.191	134.221	94.175	-	-	-	367.926
- amortyzacja	1.339	144.286	140.409	91.934	-	-	-	377.968
- transfer	-	(829)	87	1.189	-	-	-	447
- przeklasyfikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	(5.266)	(6.385)	(526)	-	-	-	(12.177)
- różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	78	1.578	-	-	-	1.656
- pozostałe	-	-	32	-	-	-	-	32
Zmniejszenia	(266)	(1.246)	(13.563)	(10.809)	-	-	-	(25.884)
- sprzedaż	(6)	(327)	(3.212)	(8.237)	-	-	-	(11.782)
- likwidacja	-	(908)	(10.349)	(2.572)	-	-	-	(13.829)
- pozostałe	(260)	(11)	(2)	-	-	-	-	(273)
Skumulowane umorzenie 31 grudnia 2010	11.382	718.635	892.086	404.978	-	-	-	2.027.081
Odpisy z tytułu trwałej utraty wartości 1 stycznia 2009 (dane przekształcone)	425	4.986	5.404	8.163	40.589	15.444	-	59.567
Zwiększenia	101	14.454	2.282	7.798	33.655	10	-	58.290
Zmniejszenia	-	(1.557)	(710)	(15.492)	(663)	-	-	(18.422)
Zmiana struktury Grupy Kapitałowej	(11)	(10.998)	(1.996)	(57)	-	-	-	(13.062)
Odpisy z tytułu trwałej utraty wartości 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)	515	6.885	4.980	412	73.581	15.454	-	86.373
Odpisy z tytułu trwałej utraty wartości 1 stycznia 2010	515	6.885	4.980	412	73.581	15.454	-	86.373
Zwiększenia	-	3.254	299	142	63.047	47.692	-	66.742
Przeklasyfikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	(1.687)	(4.414)	(3)	-	-	-	(6.104)
Zmniejszenia	(107)	(4.435)	(502)	(529)	(13)	-	-	(5.586)
Odpisy z tytułu trwałej utraty wartości 31 grudnia 2010	408	4.017	363	22	136.615	63.146	-	141.425
Wartość księgowa netto 1 stycznia 2009 (dane przekształcone)	391.317	1.705.246	616.571	235.464	2.747.460	79.266	1.200.713	6.896.771
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2009 (dane przekształcone)	395.869	1.931.190	771.728	339.842	6.086.780	55.385	153.536	9.678.945
Wartość księgowa netto 31 grudnia 2010	398.030	2.851.534	2.535.512	388.722	4.197.422	39.365	16.262	10.387.482

⁽¹⁾ Wartość aktywów z tytułu poszukiwań i oceny zasobów minerałów obejmuje wartość kosztów kapitalizowanych do momentu dowiedzenia technicznej wykonalności i komercyjnej zasadności wydobywania zasobów mineralnych.

Wartość netto składników rzeczowego majątku trwałego stanowiącego zabezpieczenie zobowiązań Grupy na dzień 31 grudnia 2009 roku wyniosła 5.970.414 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 2.133.547 tysięcy złotych).

Koszty obsługi zobowiązań w celu sfinansowania środków trwałych w budowie oraz zaliczek na środki trwałe w budowie w okresie roku zakończonym dnia 31 grudnia 2010 roku wyniosły 111.842 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 117.840 tysięcy złotych).

Wartość netto aktywa z tytułu likwidacji zakładu górniczego, o którym mowa w **Nocie 36.1** Dodatkowych informacji i objaśnień, na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 112.929 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 106.600 tysięcy złotych).

Koszty amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych, dla których dowiedziono techniczną wykonalność i komercyjną zasadność wydobywania zasobów mineralnych za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku wyniosły 6.146 tysiące złotych (31 grudnia 2009: 5.827 tysięcy złotych).

Koszty bezpośrednich zakupów materiałów i usług inwestycyjnych, związanych z nakładami na poszukiwania i ocenę zasobów minerałów wyniosły 15.098 tysięcy złotych (2009: 7.525 tysięcy złotych), z czego bezpośrednie przepływy pieniężne dotyczące działalności inwestycyjnej związanej z nakładami na aktywa z tytułu poszukiwań i oceny zasobów minerałów wyniosły 14.965 tysięcy złotych (2009 roku: 7.452 tysięcy złotych), natomiast 133 tysiące złotych stanowiły na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość zobowiązań inwestycyjnych (31 grudnia 2009 roku: 73 tysiące złotych).

Koszty odpisów z tytułu utraty wartości aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów minerałów wyniosły za rok zakończony 31 grudnia 2010 roku 47.692 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 10 tysięcy złotych). Ponadto w 2010 roku Grupa umorzyła aktywa z tytułu poszukiwania i oceny zasobów minerałów w kwocie 36 tysięcy złotych.

Grupa w okresie roku zakończonym 31 grudnia 2010 roku dokonała odpisu z tytułu utraty wartości nakładów związanych z projektem zgazowania ciężkiej pozostałości i produkcji energii (IGCC) w kwocie 14.230 tysięcy złotych (31 grudnia 2009: 33.588 tysięcy złotych).

Informacja dotycząca perspektyw zagospodarowania złóż gazowych B-4 i B-6

Środki trwałe w budowie, w zakresie nakładów poniesionych przez spółkę LOTOS Petrobaltic S.A. na poszukiwania złóż gazowych w obszarach B-4 i B-6 w wysokości 48.113 tysięcy złotych (w tym z tytułu poszukiwań i oceny zasobów minerałów w kwocie 47.520 tysięcy złotych) w 2010 roku zostały objęte odpisem aktualizującym odniesionym w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych. Rezultaty przeprowadzonych analiz wskazywały na konieczność poniesienia znaczących nakładów inwestycyjnych umożliwiających uzyskanie przemysłowego przyływu węgłowodorów z zachowaniem dodatniej rentowności projektu. Z uwagi na wyniki dotychczasowych działań zmierzających do pozyskania partnera gwarantującego możliwość wspólnego zagospodarowania złóż gazowych B-4 i B-6 Zarząd spółki LOTOS Petrobaltic S.A. podjął decyzję zmierzającą do intensyfikacji tego procesu. W perspektywie średnioterminowej LOTOS Petrobaltic S.A. nie przewiduje poniesienia istotnych nakładów na zagospodarowanie złóż B-4 i B-6, do czasu skonkretyzowania zasad potencjalnej współpracy z partnerem w ramach wspólnego przedsięwzięcia.

Informacja dotycząca udziałów w norweskich koncesjach wydobywczych i poszukiwawczych

Pozycja środki trwałe w budowie obejmuje m.in. nakłady poniesione przez spółkę LOTOS Exploration and Production Norge AS na zakup udziałów w norweskich koncesjach wydobywczych oraz nakłady na zagospodarowanie dotyczące udziałów w złożu YME w kwocie 2.345.122 tysięcy NOK (tj. 1.189.212 tysięcy złotych według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP z dnia 31 grudnia 2010 roku) dodatkowo skorygowane o efekt podatkowy związany z transakcją zakupu złoża YME na kwotę 75.966 tysięcy NOK (tj. 38.522 tysięcy złotych według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP z dnia 31 grudnia 2010 roku).

Grupa przeprowadziła test na utratę wartości tych aktywów w oparciu o analizy zdyskontowanych przepływów pieniężnych dla posiadanych przez spółkę LOTOS Exploration and Production Norge AS udziałów w zasobach węgłowodorów w ramach nabytych koncesji wydobywczych obejmujących projekt zagospodarowania złoża YME, których wartość bilansowana dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 2.270 milionów NOK po uwzględnieniu efektu podatkowego związanego z transakcją zakupu złoża YME.

Test na utratę wartości złoża YME na dzień 31 grudnia 2010 roku dokonany został przy zastosowaniu podejścia zakładającego zmianę cen ropy o +/-15%/ bbl względem cen spotowych i terminowych ropy naftowej Brent według stanu na dzień 3 stycznia 2011 roku, zmianę o +/-15% względem kursu walutowego terminowego USD/NOK według stanu na dzień 3 stycznia 2011 roku, zmianę +/-15% względem wielkości zasobów złoża YME i analizując średni ważony koszt kapitału w zakresie od 6,5% do 9% po uwzględnieniu opodatkowania krańcową stopą opodatkowania 78%.

Grupa ustala wartość odzyskiwalną złoża YME w oparciu o wartości użytkowe stosując metodę zdyskontowanych przepływów finansowych. Wycenienie dotyczące przyszłych przepływów pieniężnych zostało dokonane przez LOTOS Exploration and Production Norge AS przy wykorzystaniu prognoz wielkości i kosztów wydobycia przedłożonych przez operatora złoża Talisman Energy AS na okres 10 lat.

Wartość bilansowa aktywów związanych ze złożem YME na dzień 31 grudnia 2010 roku mieści się w przedziałach wartości odzyskiwalnych wyznaczonych podejściem zakładającym zmianę cen ropy o +/-15%/bbl, zmianę kursu walutowego USD/NOK o +/-15% i zmianę zasobów o +/-15% oraz analizując średni ważony koszt kapitału w zakresie od 6,5% do 9% po opodatkowaniu. W związku z tym, w ocenie Zarządu przeprowadzone testy nie wykazały konieczności dokonania odpisów.

Wrażliwość na zmiany założeń

Obliczenie wartości odzyskiwalnej złoża YME jest najbardziej wrażliwe na następujące zmienne:

- Wahania cen ropy
- Wielkość wydobywalnych zasobów ropy naftowej na złożu YME
- Zmienność kursów walut NOK/USD
- Stopy dyskontowe

W związku z dużą zmiennością rynku, w szczególności cen ropy naftowej istnieje możliwość wystąpienia racjonalnie uzasadnionych zmian przyjętych założeń i zmiany te mogą spowodować, iż wartość bilansowa złoża YME przekroczy jego wartość odzyskiwalną. Stąd też istnieje niepewność co do realizacji aktywów ujętych w związku ze złożem YME związaną z faktem, że prognozowane przepływy pieniężne uzależnione są od szeregu przyszłych zdarzeń, w szczególności od zmienności rynkowych cen ropy naftowej.

Ze względu na specyficzną strukturę projektu, związaną m. in. z istotnymi korzyściami podatkowymi i z tym związany efekt tarczy podatkowej, przy założeniu niezmienności założeń z końca 2010 roku absorpcja przeważającej części wartości odzyskiwalnej tego projektu nastąpi w latach 2011-2014. W związku z powyższym, wartość bilansowa aktywów związanych ze złożem YME przy zastosowaniu amortyzacji metodą naturalną opartą na odpisaniu w ciężar kosztów kwoty amortyzacji przypadającej na jednostkę wydobytej ropy naftowej, może spadać w wolniejszym tempie niż wartość odzyskiwalna, co może wiązać się z dokonaniem w ciężar kosztów odpisów zmniejszających wartość bilansową aktywa ponad wartość kwoty wartości odzyskiwalnej.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS posiada koncesje wydobywcze PL 316 i PL 316B obejmującą 20% udziału w złożu YME oraz koncesje poszukiwawcze: 20% udziału w koncesji PL 455, 10% udziału w koncesji PL 497/497B, 25% udziału w koncesji PL 498, 25% udziału w koncesji PL 503, 20% udziału w koncesji PL 515, 50% udziału w koncesji PL 556.

Ponadto, spółka LOTOS Exploration and Production Norge AS ewidencjonuje nakłady poniesione na koncesje poszukiwawcze w pozycji wartości niematerialne w wysokości 115.892 tysięcy NOK na dzień 31 grudnia 2010 roku (tj. 58.769 tysięcy złotych według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP z dnia 31 grudnia 2010 roku), głównie związane z koncesją PL 455. Pozycję bilansową wartości niematerialne koryguje dodatkowo efekt podatkowy na kwotę 271 tysięcy NOK (tj. 138 tysięcy złotych według średniego kursu ustalonego dla NOK przez NBP z dnia 31 grudnia 2010 roku). Na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość netto wartości niematerialnych z tytułu koncesji poszukiwawczych z uwzględnieniem odpisu aktualizującego wynosi 60.246 tysięcy NOK (tj. 30.551 tysięcy złotych według średniego kursu ogłoszonego przez NBP na dzień 31 grudnia 2010 roku), patrz **Nota 18** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Wielkość zasobów, rezerw ropy i gazu Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A.

Wielkość zasobów, rezerw ropy i gazu Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. wynosi:

	31 grudnia 2010	31 grudnia 2009
Ropa naftowa wg kategorii 2P*	6,2 mln ton	6,4 mln ton
Ropa naftowa wg kategorii 2C**	1,3 mln ton	0,8 mln ton
Gaz ziemny wg kategorii 2P*	0,5 mld m ³	4,5 mld m ³
Gaz ziemny wg kategorii 2C**	6,5 mld m ³	2,4 mld m ³

*2P - zasoby pewne oraz zasoby prawdopodobne

**2C - zasoby warunkowe

Na dzień 31 grudnia 2010 roku Grupa dokonała reklasifikacji zasobów gazu do kategorii 2C (zasoby warunkowe) z kategorii 2P (zasoby pewne oraz zasoby prawdopodobne) do czasu skonkretyzowania zasad potencjalnej współpracy z partnerem w ramach wspólnego przedsięwzięcia oraz zaawansowania projektu zagospodarowania złóż B-4 i B-6 pozwalającego na jego komercyjną eksploatację.

Program 10+ (Program Kompleksowego Rozwoju Technicznego)

Elementem strategii rozwoju Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. jest realizacja Programu 10+. Celem Programu jest zwiększenie zdolności przerobowej rafinerii w Gdańsku o około 75%, czyli do 10,5 miliona ton ropy naftowej rocznie przy wyższym współczynniku konwersji.

Program 10+ zgodnie z planem osiągnął na 31 grudnia 2010 roku 100% zaawansowania, co jest równoznaczne z terminowym w stosunku do harmonogramu prac zakończeniem realizacji Programu 10+. Zakres prac związanych z procesem projektowania, dostaw i realizacji budowy został zakończony dla wszystkich instalacji podstawowych i pomocniczych.

W 2010 roku fazę rozruchu („Ready for start up”) osiągnęły następujące instalacje podstawowe:

- instalacja hydrokrakingu (MHC),
- instalacja przerobu ciężkiej pozostałości (ROSE).

W dniu 31 grudnia 2010 roku Komisja Odbioru Końcowego podpisała Protokół RFSU („Ready for start up”) dla instalacji ROSE, która jako ostatnia z instalacji realizowanych w ramach Programu 10+, została formalnie przekazana docelowemu użytkownikowi (Zakład Destylacji) do rozruchu technologicznego.

W fazę rozruchu („Ready for start up”) w 2010 roku przeszły także obiekty infrastruktury pomocniczej:

- instalacja produkcji azotu,
- instalacja odzysku wodoru (HRU),
- systemy rurociągów połączeń międzyobiektowych (faza III),
- pompownie,
- budynki podstacji elektrycznej S31,

- układy drogowe i place oddawane sukcesywnie z instalacjami.

Do użytkowania w 2010 roku została przekazana większość instalacji i obiektów Programu 10+, w tym:

- kompleks aminowo-siarkowy (KAS),
- wytwórnia wodoru (HGU),
- instalacja hydroodsiarczania olejów napędowych (HDS),
- rurociąg produktowy rafineria-port,
- instalacja odzysku wodoru (HRU),
- instalacja destylacji ropy naftowej (CDU/VDU),
- zbiorniki produktowe,
- pompownie.

Planowane w 2011 roku działania na instalacjach Programu 10+ dotyczą głównie prac rozruchowych na instalacjach MHC i ROSE, a także dodatkowych prac wynikających z zaleceń funkcjonalnych na instalacji CDU/VDU oraz związanych z rozbudową infrastruktury i instalacji pomocniczych.

Grupa LOTOS S.A. obecnie prowadzi prace przygotowawcze umożliwiające w latach 2012 - 2015 uruchomienie realizacji drugiego etapu Programu 10+ związanego z zagospodarowaniem ciężkiej pozostałości. Skapitalizowane do dnia 31 grudnia 2010 roku nakłady na projekt zgazowania ciężkiej pozostałości i produkcji energii (IGCC) uwzględniające zmniejszenie wydajności ciągów oraz odmienną metodę obróbki gazów wyniosły 6.239 tysiące złotych (31 grudnia 2009 roku: 20.468 tysięcy złotych).

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część